

8. tekst serijala „Izazovi i dileme manjinske politike u hrvatskom društvu” VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA: VAŽAN POTENCIJAL OSTVARIVANJA MANJINSKIH PRAVA KOJI ZAHTJEVA DUBLJE PROMJENE

edan od najznačajnijih doprinosa Ustavnog zakona u pravima nacionalnih manjina bio je uvođenje tzv. manjinske samouprave , vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kako bi nacionalne manjine upravo na lokalnom nivou koji se smatra najvažnijim za ostvarivanje manjinskih prava mogli rješavati svoje probleme i zadovoljavati svoje interese ali i doprinositi ukupnom razvoju svojih lokalnih sredina što se često gubi iz vida. No praksa je u ovih 20 godina od donošenja Ustavnog zakona pokazala da savjetodavna uloga tih tijela nije dovoljna za ostvarivanje njihovih funkcija i čitav bi sustav mogao doći

u pitanje odnosno ostati tek puka fasada ostvarivanja manjinskih prava ako se ne uđe u radikalnije promjene, najprije samih ovlasti ali i načina izbora te i drugih činioca koji mogu doprinijeti njihovom boljem funkcioniranju. Sljedeći izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina , 6.po redu, održavaju se sljedeće godine i biti će opterećeni i mogućim redukcijama s obzirom na rezultate Popisa stanovništva. Oni bi ujedno mogli biti i zadnji alarm za nužne promjena ako se želi izbjeći urušavanje ovog vrijednog potencijala za provođenje uspješnije manjinske politike.

Povodom obilježavanja 20-godišnjice usvajanja Ustavnog zakona mnogi dionici, ali i eksperti manjinske politike bili su skloni naglasiti da je jedan od najznačajnijih doprinosa Ustavnog zakona bilo uvođenje tzv. manjinske samouprave, odnosno pravo da nacionalne manjine biraju vijeća i predstavnike nacionalnih manjina kako bi u jedinicama lokalne i regionalne samouprave u kojima žive mogli, kroz ta tijela, predstavljati i ostvarivati svoje životne interese. Tako, poznati politički analitičar i ekspert za problematiku manjinske politike i ostvarivanje manjinskih prava, Davor Gjenero smatra da najvažnije načelo manjinske zaštite, koje uvodi Ustavni zakon iz 2002. godine, jeste upravo načelo manjinske samouprave, odnosno kulturne i političke autonomije manjinskih zajednica na lokalnoj i regionalnoj razini, koje se ostvaruje posredstvom vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Po Gjeneru, manjinska samouprava predstavlja novi oblik ostvarivanja prava manjina na kulturnu i društvenu autonomiju, koja ne bi trebala biti politički posredovana. Ta prava bi se trebala ostvarivati prema načelima civilnog društva. Dakle trebalo bi osigurati da svaka ideja i interes budu ostvarivi i zaštićeni sukladno njihovoj važnosti, a ne sukladno tome koliku političku potporu na izborima mogu pridobiti. Ustavnim zakonom je omogućena široka primjena u izboru vijeća i predstavnika, tako da gotovo sve nacionalne manjine mogu birati ako ne vijeća, a ono barem predstavnika u velikom broju općina, gradova i županija u kojima žive. Naime, u jedinicama lokalne i regionalne samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina sudjeluju s najmanje 1,5 posto u stanovništvu, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine manjine te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području živi više od 500 pripadnika određene

nacionalne manjine njihovi pripadnici mogu izabrati svoja vijeća. U slučajevima kada nije ispunjen ni jedan od tih uvjeta, a na području neke JLRS živi najmanje 100 pripadnika neke nacionalne manjine oni imaju pravo birati svojeg predstavnika. Vijeća u općinama broje 10, u gradovima 15 i u županijama 25 članova .

VELIKI ISKORAK

Na posljednjim izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (5. po redu nakon što je uveden ovaj institut manjinskog predstavnništva), održanima u svibnju 2019. godine, izabrana su 352 vijeća i 108 predstavnika u gotovo svim županijama, u skoro 100 gradova i u preko 100 općina. Za sva ta tijela manjinske samouprave bilo je kandidirano gotovo 7000 pripadnika nacionalnih manjina, a izabrano njih više od 5000. Svoja vijeća, odnosno predstavnike izabralo je 20 od 22 nacionalnih manjina. Pravo glasa imalo je više od 250.000 pripadnika nacionalnih manjina, a izlaznost na izborima, ovisno o razini (županije, gradovi, općine) je iznosila od 11 do više od 23 posto. Istina, jedna od ključnih zamjerki upućenih manjinskim izborima svih ovih godina je mala izlaznost birača. Ipak, treba imati u vidu da je relativno mala izlaznost i inače obilježje naše političke scene te da se i neki drugi izbori (od kotarskih, preko lokalnih do europskih) ne mogu pohvaliti nekom velikom izlaznošću te da su manjinski izbori suočeni i s nekim drugim problemima: od nedovoljnog broja biračkih mjesta do minorne medijske promidžbe itd. Međutim, ključno je pitanje koje su ovlasti, mogućnosti i prava tijela manjinske samouprave, kakav im je položaj i što realno mogu doprinijeti i učiniti za rješavanje manjinskih potreba i interesa i unapređenje manjinskih prava. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina imaju savjetodavnu ulogu u odnosu na poduzimanje aktivnosti i prihvaćanje općih akata tijela jedinica lokalne ili područne samouprave u područjima koja se odnose na unaprjeđivanje, ostvarivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina. Savjetodavna uloga vijeća i predstavnika nacionalnih manjina ogleda se u tome da tijela jedinica imaju obvezu razmotriti, ali ne i prihvatiti njihove savjete, mišljenja i prijedloge (zbog čega neki dovode u pitanje i adekvatnost termina manjinske samouprave). I tu zapravo počinju mnogi problemi funkcioniranja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Stoga, iako ih se ističe kao značajan novum, kojeg je

donio Ustavni zakon, prati ih i stalna primjedba da nisu uspjeli ostvariti svoju predviđenu ulogu. Naravno odgovornost za to ne leži na tijelima manjinske samouprave. Ili preciznije ne samo ili možda najmanje na tijelima manjinske samouprave, na što upućuju relevantna istraživanja i analize. Tako je istraživački tim profesora Siniše Tatalovića, s Fakulteta političkih znanosti proveo longitudinalno komparativno istraživanje (2010. i 2015. g.) o funkcioniranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, koje je pokazalo da postoje stalni, tvrdokorni problemi koji iz mandata u mandat opterećuju pa u nekim elementima i bitno sputavaju i koče efikasniji rad vijeća, ali i indiciralo neke moguće navještaje i pravce napretka pa i poboljšanja. Istraživanje je u prvom redu apostrofiralo probleme neadekvatnog financiranja sustava, neodgovarajućih uvjeta za rad, nedovoljnu informiranost i komunikativnost u odnosu na strukture lokalne samouprave i često neodgovarajući odnos tih struktura prema institucijama manjinske samouprave, ali i nedovoljnu motiviranost samih sudionika manjinske samouprave.

URAVNOTEŽITI SUSTAV

Ipak, jedan opći pozitivni okvir djelovanja manjinske samouprave, prema posljednjem istraživanju iz 2015. godine, može se iščitati iz podatka da je bilo značajno više onih članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koji su smatrali da je u protekle četiri godine (u mandatu 2011. do 2015. godine) došlo do poboljšanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina upravo u njihovim matičnim jedinicama lokalne samouprave te da je osjetno porasla aktivnosti samih članova vijeća i predstavnika. Broj onih koji uopće nisu bili aktivni i koji nijednom u svom mandatu nisu ništa predložili pao je s 32 posto u 2010. na samo 11 posto u 2015., dok je broj onih koji su to radili više puta u svom mandatu porastao s 68 na 79 posto. Prema rezultatima ovog istraživanja moglo se očekivati da će sudionici manjinske samouprave nesumnjivo i dalje biti suočeni s mnogim starim problemima u funkcioniranju svojih institucija i ostvarivanju njihovih nadležnosti, ali da se nazire i mogućnost veće motivacije u njihovom radu i jačanje njihovog angažmana u rješavanju manjinskih problema, odnosno jačanje aktivizma manjinske samouprave. Međutim, istraživanje doktorandice na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu Barbare Mašić „Postizborna analiza: jesu li

nacionalne manjine aktivnije?”, koje je obuhvatilo izborni ciklus za manjinsku samoupravu 2015. i posljednji 2019., pokazalo je mnogo više skepse. Usporedna analiza dva zadnja izborna ciklusa za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina pokazuje da na lokalnom planu opada političko angažiranje nacionalnih manjina, odnosno da se smanjuje iskoristivost biračkog prava (npr. pravo na biranje vijeća 2015. korišteno je u 92 %, a 2019. tek u 68 % slučajeva). Stoga Mašić upozorava da segment tzv. manjinske samouprave, kao jedan od oblika participacije nacionalnih manjina u političkom životu, može postati upitan. Istraživačica smatra da je radi prevladavanja toga stanja, nužan niz mjera kao što su upoznavanje pripadnika nacionalnih manjina sa njihovim pravom na politički angažman i mogućnostima djelovanja, uključivanje mladih pripadnika nacionalnih manjina u političke aktivnosti, rotacija ljudi na čelnim pozicijama, edukacija članova vijeća i predstavnika o djelokrugu vijeća nacionalnih manjina, bolja suradnja s predstavnicima lokalnih vlasti, ali i vijeća i predstavnika međusobno. Rezultati opsežnog empirijskog istraživanja iz 2017., „Analiza jaza kapaciteta i potreba vijeća i predstavnika nacionalnih manjina“, koje je za Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH proveo WYG SAVJETOVANJE, kao ključno ukazuju na potrebu da sustav manjinske samouprave treba uravnotežiti i definirati uloge svih aktera.

Glavni istraživač na projektu, sociolog dr. sc. Nenad Karajić, smatra da se u Ustavnom zakonu propustilo normirati eventualne sankcije i odgovornost te je tako nositeljima izvršnih ovlasti jedinica samouprave zapravo ponuđen instrument odnosno mehanizam dobre volje da reguliraju rad vijeća i predstavnika (VPNM). To svakako nije poželjan oblik postupanja i u konačnici, kako pokazuju rezultati istraživanja, proizvodi veliku neravnotežu između jedinica samouprave i načina ispunjavanja ciljeva vezanih uz prava i slobode nacionalnih manjina putem njihovih izabраниh tijela, vijeća i predstavnika. Suprotno principu spojenih posuda, jedinicama samouprave dodijeljen je mehanizam dobrovoljnosti u raspodjeljivanju sredstava za rad i u mogućnosti razmatranja, ali ne i prihvaćanja mišljenja i prijedloga o odredbama koje se tiču prava i sloboda nacionalnih manjina. S druge strane, vijećima i predstavnicima su dodijeljene savjetodavne ovlasti bez izvršnog karaktera. Time je stvoren asimetričan partnerski odnos proistekao iz odredbi Ustavnog zakona. Karajić zaključuje da je istraživanje ukazalo na praksu temeljem koje valja razmisliti o potrebi dorade ili izmjene pojedinih odredbi Ustavnog zakona, a u svrhu preciznijeg i pravičnog definiranja uloga jedinica samouprave te vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

NOVI ZAKON NIJE RIJEŠIO PROBLEME

Posljednji izbori za manjinsku samoupravu, održani u svibnju 2019. godine očekivani su s velikim interesom, jer su provedeni po novom zakonu (Zakonu o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, donesenom u ožujku 2019.), za kojeg su mnogi očekivali, ne samo da će omogućiti kvalitetniju izbornu proceduru, već i da će ojačati ulogu i kapacitete manjinske samouprave. Do tada su vijeća i predstavnici birani temeljem Zakona o lokalnoj i regionalnoj samoupravi, što nije korespondiralo s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Donošenjem novog zakona prvi put su jedinstveno utvrđena pitanja održavanja, odnosno organizacije izbora, izborne promidžbe, naknade troškova itd., oko kojih je prilikom dosadašnjih izbora bilo puno problema. Cilj je bio i osiguranje preduvjeta za kvalitetnije sudjelovanje nacionalnih manjina u javnim poslovima lokalne i regionalne samouprave te omogućavanje njihove aktivnije participacije u razvoju općina, gradova i županija u kojima žive. Međutim, iako je novim Zakonom, bez sumnje ojačana izborna procedura, legitimitet pa donekle i sam kapacitet manjinske samouprave i dalje su ostala neriješena ključna pitanja – pitanja nadležnosti vijeća i predstavnika. Naime, vijeća su i dalje ostala samo u svojoj savjetodavnoj funkciji, a poseban je problem ostalo to što i dalje nisu predviđene sankcije za jedinice lokalne i regionalne samouprave koje ne ostvaruju suradnju s institucijama manjinske samouprave na način predviđen Zakonom. U svojoj analizi posljednjih izbora za manjinsku samoupravu, održanih 2019., sociologinja i članica Savjetodavnog odbora VE za praćenje Okvirne konvencije Antonija Petričušić posebno je problematizirala ponovni nizak i nezadovoljavajući odaziv manjinskog biračkog tijela, ocjenjujući da takva izlaznost upućuje prije svega na nezainteresiranost i nepovjerenje u značajniju ulogu vijeća i predstavnika u političkom i društvenom životu svojih zajednica. Ukoliko bi vjerovali da ta institucija doista efektivno doprinosi unaprjeđenju, očuvanju i zaštiti položaja nacionalnih manjina u društvu, posebice na lokalnoj i regionalnoj razini vlasti, dakle da utječe na kvalitetu njihovih života, pripadnice i pripadnici manjina imali bi više razloga podupirati je na izborima. Osnovni razlog slabom odazivu birača na izbore za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina stoga je, vrlo vjerojatno, u usko određenoj nadležnosti vijeća, jer imaju tek savjetodavnu ulogu u pripremi prijedloga

općih akata jedinica samouprave, kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina. Njihovi se stavovi ne moraju uvažiti i za njihovo ignoriranje nitko ne odgovara, smatra profesorica Petričušić. Naravno izostanak interesa za izbor vijeća i predstavnika nije samo i isključivo određen pitanjima njihove nadležnosti (tu je i pitanje kompetentnosti njihovih članova, aktivnosti unutar manjinskih zajednica, nedovoljne suradnje s drugim dionicima manjinske političke scene it.d.). Međutim, činjenica je da nadležnost manjinske samouprave ističu gotovo svi relevantni akteri manjinske politike, stavljajući to pitanje na prvo mjesto onoga što bi eventualno trebalo mijenjati u Zakonu. Tako dugogodišnji predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Aleksandar Tolnauer kaže da je praksa u proteklih 20 godina pokazala i neke nedostatke Ustavnog zakona. “To bi trebalo mijenjati kako bi on bolje funkcionirao, a manjinska prava jačala. Tako se primjerice ističe kako je sazrelo vrijeme da se ojača uloga i pozicija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, tih važnih poluga ostvarivanja prava na lokalnom nivou (a lokalni nivo je najvažniji nivo za kvalitetno ostvarivanje manjinskih prava). Naime, smatra se kako bi njihove nadležnosti i funkcije koje su sada samo savjetodavnog karaktera trebalo jačati i mijenjati u pravcu ravnopravnog čimbenika u odlučivanju o pitanjima nacionalnih manjina u lokalnim sredinama”, kaže Tolnauer.

JAČATI FUNKCIJE

I potpredsjednik Hrvatskog sabora i zastupnik talijanske nacionalne manjine Furio Radin zalaže se i za dublje promjene kada su u pitanju ove važne institucije manjinske politike. „Ono što je Ustavni zakon donio novo je ustanovljavanje instituta manjinske samouprave, biranje vijeća i predstavnika i oni kod nekih manjina mogu imati značajnu ulogu. Ali, evo sada s rezultatima popisa stanovništva neki od njih mogu doći u pitanje i to zapravo otvara pitanje mogu li se te institucije i drugačije ustrojiti. U svakom slučaju institucije vijeća i predstavnika trebalo bi učiniti efikasnijim, od načina izbora do većih ovlasti pa ako ne mogu donositi odluke bar bi trebali imati pravo veta ili privremene suspenzije nekih odluka koje mogu ugroziti prava nacionalnih manjina u lokalnim sredinama”, kaže Radin. A saborska zastupnica albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine Ermina Lekaj Prljaskaj ističe da u funkcioniranju vijeća i predstavnika imamo dosta formalizma, jer su savjetodavna tijela i nemaju neke značajnije ovlasti. „Faktički ovise o dobroj volji lokalnih struktura. Činjenica da članovi vijeća dobivaju neka sredstva za svoj rad često ima i kontraefekte, jer se više bave sami sobom nego što utječu na razvoj svojih sredina. Ali, u svakom slučaju uloga vijeća nije onakva kakva bi trebala pa i mogla biti. Ta uloga bi prvenstveno trebala biti fokusirana na to da se ostvari produktivna komunikacija između pripadnika određene nacionalne

manjine i lokalnih vlasti ili institucija, a jedan od uvjeta za to je da članovi vijeća i predstavnici imaju veće nadležnosti i prava nego do sada“, kaže Prljaskaj. I manjinski akteri s terena kao npr. član Savjeta za nacionalne manjine i predsjednik Vijeća slovenske nacionalne manjine Grada Zagreba Darko Šonc, ocjenjujući dosadašnju primjenu Ustavnog zakona, upozoravaju da su najveći problemi na lokalnom nivou, a to i jeste u mnogočemu najvažniji nivo zaštite manjinskih prava. „Tu smo se često susretali s problemima da puno jedinica lokalne i regionalne samouprave nije u punoj mjeri prihvatilo institucije manjinske samouprave, vijeća i predstavnike koji su uvedeni Ustavnim zakonom i omogućilo im kvalitetniji i efikasniji rad i otvorilo vrata bolje i produktivnije suradnje koja bi njima omogućila bolju realizaciju programa koji doprinose položaju nacionalnih manjina. Svaki zakon s vremenom treba promijeniti, jer su se pokazale neke nedorečenosti i nedoumice. Jedna od ključnih stvari koje bi trebalo ugraditi u potencijalne promjene Ustavnog zakona jeste, upravo jačanje i bolje definiranje uloge vijeća i predstavnika, odnosno, da njihova uloga ubuduće ne bi bila samo savjetodavna već bi imali i mogućnost odlučivanja o nekim važnim pitanjima za nacionalne manjine“, kaže Šonc.

TEŠKO JE MIJENJATI ZAKON

Sličnih izjava raznih aktera manjinske politike, od lokanih čelnika do saborskih zastupnika, moglo bi se navesti još. Ali kada se i otvori pitanje mogućih promjena mnogi su skeptični. Ponajprije zbog činjenice da procedura promjena Ustavnog zakona zahtjeva dvotrećinsku većinu i svojevrsni široki politički konsenzus, što nije lako ostvarivo, ali još i više jer postoji strah među akterima manjinske scene da bi otvaranje rasprava o promjenama manjinskih prava i instituta moglo imati neželjene posljedice, odnosno dovesti do njihove redukcije i smanjivanja. Tako npr. potpredsjednik Savjeta za nacionalne manjine Vladimir Ham kaže da je “Ustavni zakon bez sumnje konsolidirao i ojačao manjinsku politiku i manjinska prava u hrvatskom društvu” te da “od tih osnova i temelja treba poći i kada se razmišlja o nekim promjenama, razvoju i dogradnji manjinske politike pa i samog Zakona”. “Ali tim eventualnim promjenama treba pristupiti vrlo oprezno, postupno, argumentirano i nadasve demokratski, polazeći i od činjenice da manjine nisu samo broj. Posebno, moramo voditi

računa da bi otvaranje rasprave o nekim promjenama u određenim društvenim okolnostima koje manjinama nisu sklone mogle voditi i u narušavanje, a ne jačanje manjinskih prava pa sve to nalaže posebnu obzirnost i promišljenost”, kaže Ham. Ili, kako to zaključuje Furio Radin, ocjenjujući dosadašnje funkcioniranje Ustavnog zakona i mogućnost njegove promjene, kako bi „naravno, neke stvari bilo nužno poboljšati u ovom Ustavnom zakonu, ali to može biti dvosjekli mač, jer bi umjesto poboljšanja to moglo dovesti smanjenja i redukcije manjinskih prava”. I zato bi, kaže Radin promjenama trebalo pristupiti oprezno i postupno te otvoriti mogućnost da neke ključne odredbe Ustavnog zakona postanu dio – Ustava kao što je to sada slučaj npr. u Sloveniji. Profesor Siniša Tatalović, pozivajući se na svoja brojna istraživanja, tvrdi da rezultati tih istraživanja pokazuju veliku važnost ovog oblika manjinskog predstavništva, jer ono predstavlja važan komunikacijski kanal kojeg manjine imaju prema svojim lokalnim i regionalnim samoupravama te tako mogu iskazati svoje probleme i interese i usklađivati ih s lokalnim vlastima. Bez ovih institucija, bez ovog oblika manjinskog predstavništva mnogi bi problemi nacionalnih manjina prošli nezapaženo i stanje bi bilo puno gore nego je sada, tvrdi Tatalović.

NUŽNE PROMJENE

U tom smislu upravo važnost ovog instituta manjinskog predstavnništva kojeg mnogi ističu s jedne strane te njegova njegova neefikasnost i nedjelotvornost s druge strane, bez sumnje traže ozbiljnu i korjenitu reformu

i promjene kako ne bi došlo do urušavanja čitavog tog sustava, na što kao na realnu prijetnju upozorava Barbara Mašić. Puno se ulaže u edukaciju i članova manjinskih zajednica, ali i predstavnika struktura lokalnih vlasti (što je ponekad čak i važnije). Međutim to ne osigurava željeni napredak. Promjene su nužne. A spisak poželjnih i mogućih promjena nije mali. U prvom redu to je nadležnost tih vijeća (iako treba objektivno reći da i mnoge aktualne funkcije manjinske samouprave nisu adekvatno i do kraja iskorištene). Pri tome bi se, kao što smo vidjeli iz nekih prijedloga, jačanju tih ovlasti moglo pristupiti postupno i parcijalno (davanjem npr. prava veta na neke odluke od značaja za nacionalne manjine), ali bi to sigurno ojačalo značaj i funkciju tih manjinskih tijela te pozitivno djelovalo i na strukture lokalne i regionalne vlasti da uspostave produktivniju suradnju s predstavnicima manjinske samouprave (a što bi inače trebalo preciznije zakonski normirati). Dalje tu je vrlo važan aspekt samog izbora vijeća i predstavnika. Manjinska samouprava se bira na posebnim izborima što mnogi s pravom kritiziraju. Neki čak smatraju da je mala izlaznost na tim izborima, odnosno slab odaziv pripadnika nacionalnih manjina, donekle uvjetovana i mimikrijom odnosno nespremnošću da se manjinsko opredjeljenje javno deklarira. Međutim, izdvojenost manjinskih izbora ima i druge probleme (uz npr. financijske, organizacijske i sl.) koji u prvom redu leže u činjenici da nisu povezani s lokalnim izborima, odnosno da njihov izbor nije usklađen s izborima lokalnih struktura vlasti s kojima i trebaju surađivati. Manjinska samouprava se bira u pola mandata lokalne samouprave i to sigurno stvara niz organizacijskih problema i sigurno bi bilo bolje i efikasnije kada bi jedni i drugi startali zajedno. Na kraju važan problem je i kadrovska baza za popunjavanje tijela manjinske samouprave, vijeća i predstavnika. U mnogim općinama pa i gradovima, unutar mnogih manjina prisutan je deficit i obrazovanih, stručnih i kompetentnih ljudi, koji se žele aktivirati te mogu na kvalitetan način artikulirati manjinske probleme. U zadnje vrijeme posebno se ukazuje i na činjenicu da nedostaje mlađih ljudi koji bi bili spremni angažirati se u ovim tijelima. Promjena toga ovisi naravno i o samim manjinskim zajednicama, ali čini se opravdanim i postaviti pitanje je li efikasnije možda suziti uvjete prava izbora vijeća i predstavnika kako bi se umjesto kvantiteta osigurala kvaliteta. Sljedeći, 6. po redu izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina trebaju se održati u svibnju 2023. godine. Oni će biti posebno opterećeni i činjenicom

da su neke nacionalne manjine u nekim lokalnim jedinicama s obzirom na rezultate Popisa stanovništva 2021. formalno izgubile to pravo. I to ne u beznačajnom obimu. Prema rezultatima popisa nacionalne manjine mogu izgubiti pravo na izbor, odnosno pravo na raspisivanje izbora za 70 vijeća i 43 predstavnika nacionalnih manjina. To je oko 20 % vijeća i skoro 50 % predstavnika nacionalnih manjina izabраниh 2019. godine. Naravno, ta prava bi se mogla tretirati i kao stečena prava pa se ne moraju ukidati ali, u svakom slučaju, daljnja opstojnost ovih važnih poluga ostvarivanja manjinskih prava mogla bi doći u pitanje. Do izbora 2023. malo se toga može promijeniti, osim možda odluke da se ne reduciraju prava na izbor bez obzira na rezultate Popisa. Ali, to će sigurno biti i zadnji alarm ako se institucija manjinske samouprave želi sačuvati i razvijati u cilju ostvarivanja i zaštite prava i interesa nacionalnih manjina te ukupnog prosperiteta zajednica u kojima žive, kao što je to bilo i zamišljeno Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina usvojenim prije dvadeset godina.

Autor: Stojan Obradović

Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media

[Previous Post](#)